

*Toivakan kirjasto 130 vuotta
1891-2021*

KIRJASTONHOITAJAT JA KIRJASTON SIJAINNITPAIKAT

1891

Seurakunta perusti kirjaston **Pölkin** taloon. Syyskuussa 1891 kuulutettiin kirkossa, että ”Toivakan lainakirjastosta saapi lainata kirjoja Pölkin talosta”. Kirjastoa pidettiin pastori **K.A.E. Antellin** asuinpaikassa Pölkissä, pappilaa kun ei vielä ollut.

Pölkin talo. Kuvan omistaja Liisa Kaukoranta.

Toivakan historian mukaan pastori Antell muutti Pölkistä nähtävästi jo vappuna 1892 **Vanhansillan tilalle** ja kirjasto muutti hänen mukanaan (Toivakan historia, s. 329, 493). Vanhansillan tilan päärakennuksessa on myöhemmin sijainnut **kunnantupa**.

Kunnantupa. Kuva: Toivakan Pitäjäseura

Antellin jälkeen mm. pastorit **Uno W. Hagelberg** ja **Vihtori Leino** pitivät kirjastoa auki ja toimittivat lainauksia.

Vanhan Pappilan valmistuttua kirjastoa hoitivat tiheään vaihtuneet **papit** pappilassa vuoteen 1907.

Vanha Pappila. Kuva: Toivakan Pitäjäseura.

1907

Kirjasto sijaitsi todennäköisesti vuodesta 1907 vuoteen 1915 kauppias **Ukkosen kiinteistössä** ja sitä hoiti kauppias **Emil Ukkonen**.

Ukkosen kauppa. Kuva: Toivakan Pitäjäseura.

1915

Kunnan kantakirjasto sai alkunsa kuntakokouksessa kunnanhuoneella 20.3.1915. Kirjastolaitokseen kuuluu yksi kantakirjasto ja piirikirjastoja, kantakirjasto kirkonkylällä ja kukin piirikirjasto alueensa kansakoululla

Lyhenne

Kantakirja kirjailtaan kunnan kunnakokouksessa kunnanhuoneella lauantaina maalisk. 20 p:nä 1915. Läsnä oli kunnallaisia lukuisasti.

5 §

Lainakirjastoille hyväksyttiin alom. jaan mainitut yleiset säännöt. Kantakirjaston säännöt ja piirikirjaston säännöt. Kunnan kunnallisten yleiset säännöt.

1 §

Kantakirjasto on maaliskuun 20 p:nä 1915 tekemällä päätöksellä perustettu kirjastolaitoksen, johon kuuluu yksi kantakirjasto ja piirikirjastoja.

Kantakirjasto sijoitetaan kirkon kylälle ja kukin piirikirjasto alueensa kansakoululle, millä kunnalla ei kuitenkaan piirikirjastolla oikeus toimintaa.

10 §

Kokouksen päätyttyä ilmoitettiin että päätöksiin täytymään saa hakia niihin muutoksiin joihin täsmäin kunnallisen luona kunnanhuoneen pöytäkirjassa kuultuna tarkastus päätöksiä.

Kunnalliskokouksen puolesta
Joh. Perälä.

Kantakirja tarkastettu ja oikeaksi havaittu.
Toukok. maalisk. 24 p 1915.

Juho Jussila. Herman Kuokkanen.

Atleen alkuperäisen kansa yhtiöitä -
seksi todistamme.
Toukok. 8/6 1918.
Einar. Hakkarinen

Hoitajaksi valittiin 5.9.1915 kauppias **Jussi (Juho) Kuokkanen**, joka hoiti kirjastoa vuoteen 1918 **kauppakartanossa** omassa huoneistossaan. Kuokkanen joutui jättämään kirjastonhoidon asepalvelukseen lähtemisen vuoksi.

1918

Kirjasto päätettiin siirtää 2.4.1918 **kansakoululle** ja kirjastonhoitajaksi valittiin **Sylvi Kauppinen**, opettaja Liina Kauppisen tytär.

Kansakoulu ja koulun oppilaita. Kuva: Toivakan Pitäjäsäe.

1919

Kirjasto muutettiin 19.11. **poliisi Turpeiselle**, kirjastoa hoiti rouva **Elli Turpeinen**. Palkkaa päätettiin maksaa 30 mk vuodessa.

1920

Kirjastonhoitajaksi otettiin johtokunnan kokouksessa 28.12.1920 suntio **Vihtori Joutulainen**, kirjaston sijaintipaikasta päätettiin ”*sen olevan Rivakan talo*”.

Rivakan talo. Kuva: Toivakan Pitäjäseura.

1924

Vuonna 1924 kirjaston johtokunta teki monia kirjastoa kehittäviä päätöksiä. Valtion kirjastotarkastaja konsulentti Olga Risulan vierailtua Toivakassa v. 1924 hänen kehoituksestaan kirjasto järjestettiin entistä tarkoituksenmukaisemmaksi ja haettiin kunnanvaltuustolta lisää määrärahaa kirjojen ostoa varten.

Lainakirjaston johtokunta päätti myös ”*pyytää kunnanvaltuustoa ryhtymään toimenpiteisiin, että kunnan kirjastot tulisivat myös valtionavustuksesta osallisiksi. Valtionavun saannin ehtona on, että kunnan oma kannatusmääräraha on summa, joka vastaa 50 penniä kutakin henkikirjoissa olevaa henkilöä kohti, tässä tapauksessa siis noin 1410 mk*”.

Suunniteltiin myös piirikirjastojen perustamista eri kulmakunnille pitäjää jo olemassa olevien lisäksi, jos kunta myöntää määrärahan. Vuonna 1938 piirikirjasto toimi jo ainakin Heiskassa, Kankaisilla, Ruuhimäellä ja Nisulassa. Vuonna 1941 piirikirjastot oli perustettu myös Paloskylään ja Haukanmaalle. Johtokunta kehotti hankkimaan kirjastoihin eri kirjoja, joita kierrätettiin ja saatiin näin parempi hyöty. Viisarimäki mainitaan piirikirjastojen joukossa ensimmäisen kerran 1954 ja Huikko 1957.

1926

Kirjasto päätettiin siirtää **Jaakko Vihisen** hoitoon hänen **kotiinsa**, ”jos hän suostuu siihen”. Ilmeisesti hän siihen suostuikin, koska hoiti kirjastoa useita vuosia. Kun Vihinen perheineen muutti talosta pois, osti talon Osuusliike Vaajala (Tarinavakka, s. 58).

Jaakko Vihisen talo. Kuva: Tarinavakka

Osuuskauppa. Kuva: Toivakan Pitäjäseura

1935

Kirjastonhoitajaksi valittiin viidestä hakijasta opettajatar **Elina Hiekkänen**; kirjaston paikka **Säästöpankin** huoneistossa. Kirjastoa päätettiin pitää avoinna ”kaksi kertaa viikossa sunnuntaina klo 12-2 ja keskiviikkona kello 5destä 7. ip”.

V. 1934 valmistunut Säästöpankin talo. Kuva: Toivakan Pitäjäseura.

1945

Vuonna 1945 kantan kirjaston väliaikaiseksi hoitajaksi valittiin rouva **Kerttu Piekka**, 27.9.1946 kirjastonhoitajaksi valittiin **Toini Humalajärvi** (myöh. Katko). Vuonna 1949 kirjaston v.a. hoitajaksi hyväksyttiin **Annikki Humalajärvi**, joka hoiti tehtävää 1.12.1958 asti, jolloin **Toini Katko** palasi töihin. 1950 kirjasto muutti **Nuorisoseurantaloon** yläkertaan.

Nuorisoseuratalo ”Vakkalinna”. Kuva: Toivakan Pitäjäseura.

1960

Kantan kirjaston vakinaiseksi hoitajaksi valittiin **Toini Katko** ja seuraavana vuonna kirjasto muutti **kunnantaloon** 79 m²:n tiloihin.

V. 1960 valmistunut kunnantalo. Kuva: Toivakan Pitäjäseura.

Edesmenneen kirjastonhoitaja Toini Katkon kertomaa:

”Kirjasto oli aluksi Säästöpankin talossa kunnanvaltuuston kokoushuoneessa. Siellä oli kirjaston käytössä 2 erilaista kaappia. Koska kirjaston määrärahat olivat pienet, esitin pidettäväksi jotain tilaisuutta varojen hankkimiseksi. Järjestimme opettaja Maria Taipaleen kanssa Kalevalajuhlan. Uudet kirjastokaapit, 4 kpl teetimme Kirjastopalvelun piirustusten mukaan Pentti Humalajärvellä. Kun kirjasto siirrettiin Nuorisoseurantalon yläkertaan, teetettiin kaappeja lisää. Muutto uuteen kalustettuun huoneistoon kunnantaloon oli huomattava uudistus. Mieluisa työ päättyi eläkkeelle siirtymiseen”.

1983

Riitta Lukumies valittiin 1.9.1983 kunnankirjastonhoitajaksi. 12.3.1985 Riitta Lukumies jäi pois kunnankirjastonhoitajan virasta ja viran väliaikaiseksi hoitajaksi otettiin kirjastonhoitaja **Toini Katko**. 1.7.1985 kirjastolautakunta päätti ottaa **Eila Saleniuksen** v.a. kirjastonhoitajaksi.

1986

Aira Kärkkäinen valittiin 1.2.1986 kunnankirjastonhoitajaksi. Nimike muutettiin myöhemmin valtuuston päätöksellä kirjastonjohtajaksi. Kirjasto avattiin nykyisissä tiloissa 1.9.1987. Aira Kärkkäinen siirtyi eläkkeelle 1.4.2015.

Nykyisissä tiloissa kirjasto on kokenut **vuoteen 2021 mennessä** kaksi suurempaa muutosta toimintaympäristössään: omatoimikirjaston avaaminen 1.6.2015 ja tilamuutokset keväällä 2020, jolloin lasten- ja nuortenosastoa uudistettiin ja lehtilukusali siirtyi musiikkiosaston paikalle.

Lähteet:

Toivakan Pitäjäseura: Marjatta Taipale ja Marja-Leena Laitinen

Toivakan historia

Tarinavakka : toivakkalaista elämänmenoa vuosisatojen varrelta (koonnut ja toimittanut Aili Tahvonen)

Kirjaston asiakirjat